

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра соціальної допомоги та практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи

(П.І.Б.)

“ ”

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія соціальної роботи»

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 Психологія
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет факультет психології та соціальної роботи
(назва інституту, факультету)

2019 – 2020

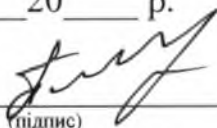
Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
«Психологія соціальної роботи»
(назва навчальної дисципліни)

Розробник: д.б.н., проф. Псядло Е.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної допомоги та практичної психології

Протокол № 1 від. "28" серпня 20   р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Псядло Е.М.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від. "30" серпня 2019_ р.

Голова НМК

(підпис)

(Кременчуцька М.К.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол №   від. " " вересня 20   р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – оволодіти теорією і практикою здійснення основних форм та методів психології соціальної допомоги населенню та декретованим професійним контингентам.

Завдання – ознайомити аспірантів з основними положеннями психології соціальної роботи незахищених верств населення, декретованих професійних контингентів, зайнятих в особливих та екстремальних умовах праці; надати перелік актуальних проблем щодо психічного навантаження і методів його зниження у професійної та життєдіяльності; ознайомити аспірантів з основними дослідженнями в галузі психологічної допомоги, професійно-психологічного супроводу, реабілітаційних заходів; вчити аспірантів самостійно будувати та проводити дослідження; формувати уміння і практичні навички застосування теоретичних знань у практичній роботі з психології соціальної роботи.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК): КСО.06.- – екологічна грамотність, здатність оцінювати вплив антропологічного фактору на довкілля та вести здоровий спосіб життя; КЗН. 09 - готовність до самостійної висококваліфікованої роботи у галузі психології з усіма верствами населення, які потребують професійної гуманітарної допомоги

б) фахових загальних (КФЗ): КЗП. 06 - базові уявлення про стадії індивідуального розвитку та про онтогенетичне програмування основних адаптивних функцій;

в) спеціальних фахових (КФС): КСП.08 - розширенні знання про роль психопрофілактики в охороні психічного здоров'я та психологічного благополуччя особистості; КСП. 12 - поглиблене знайомство з соціально – психологічними особливостями соціальної роботи з особистістю та малою групою.

Очікувані програмні результати навчання

вміти фізично і розумово самовдосконалюватися, використовувати фізичні вправи з метою збереження та зміцнення власного здоров'я як складової ефективною професійної діяльності;

вміти проектувати заходи щодо активності як засобу підвищення життєздатності людей похилого віку та осіб з обмеженими можливостями.

володіти знанням про стадії індивідуального розвитку;

вміти обирати систему заходів, спрямованих на охорону психічного здоров'я, поліпшення виробничих і побутових умов життя людей;

вміти застосовувати знання психології для опису закономірностей функціонування і розвитку психіки в нормі та патології;

вміти використовувати професійно-профільовані знання у забезпеченні посередництва між особистістю та родиною, між різними суспільними та державними структурами.

Змістовий модуль 1. Психосоціальний підхід в соціальній роботі										
Тема 1. Історичні та концептуальні основи психології соціальної роботи у різних	1	1			10					
Тема 2. Теоретичні засади соціальної роботи: міждисциплінарне співробітництво.	1	1			10					
Тема 3. Технологія соціально-психологічної роботи.	1	1			10					
Тема 4. Види та принципи професійної діяльності соціальних працівників.	1	1			10					
Змістовий модуль 2. Психологічне забезпечення соціальної роботи.										
Тема 5. Психологічні особливості переживання кризи й ризику девіантної поведінки.	1	1			10					
Тема 6. Психологічне супроводження роботи декретованих професійних контингентів	1	1			10					
Тема 7. Теоретичні та практичні основи роботи з групою.	1	1			10					
Тема 8. Розвиток професійних стандартів у соціальній роботі.	1	1			12					
ІНДЗ *										
Усього годин	8	8			82					

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1.	Особливості соціально-психологічної роботи з різними групами населення і професійними контингентами, що працюють в особливих і екстремальних умовах діяльності.	10
2.	Формування соціальної роботи як науки і специфічної соціально-психологічної діяльності	8
3.	Об'єкт і предмет психології соціальної роботи, її структура і функції	8
4.	Передумови інституалізації соціальної роботи. Історія виникнення діагностичної, функціональної і синтетичної шкіл у психології соціальної роботи	8
5.	Поняття і суть соціально-психологічної адаптації, соціально-психологічної реабілітації	8
6.	Психологічне консультування і психотерапія, як найважливіші методи роботи з клієнтам.	8
7.	Соціально-психологічна робота з професійними контингентами. Служба і трудова діяльність в особливих і екстремальних умовах праці.	8
8.	Теоретичні засади соціальної роботи: міждисциплінарне співробітництво	8
9.	Психологічні особливості переживання кризи й ризику девіантної поведінки	8
10.	Розвиток професійних стандартів, емпатії у соціальній роботі	8
	Разом	82

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;
- [3] – підготовка стимульного матеріалу, макетів чи слайдів для мультіпроекції.
- [4] – науково-дослідна робота в лабораторії психодіагностики і профорієнтації ФПСР.

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Психодіагностична робота, консультаційна робота, корекційно-відновлювальна та розвивальна робота, психологічна просвіта, організаційно-методична робота.

10. Методи навчання

Викладання та вивчення навчальної дисципліни здійснюється у вигляді лекцій та індивідуальних консультацій, самостійної роботи студентів. Лекції діляться на: лекцію-повідомлення; лекцію-бесіду; лекцію-дискусію; лекцію-презентацію плакатів, об'ємних муляжів, слайдів і відеоматеріалів. В ході лекцій-дискусій за характером логіки пізнання впроваджується аналітичний, синтетичний, індуктивний та дедуктивний методи.

Перелік практичних навичок, які повинен опанувати студент, підлягають контролю до і під час проведення атестації – заліку.

11. Методи контролю

Поточний контроль – закріплення, усне опитування, доповіді та реферати (есе), домашні вправи, участь у дискусіях, самостійних науково-дослідних роботах.

Підсумковий контроль залік.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Назвіть головні причини формування соціальної роботи як науки. Де і коли були організовані перші школи (курси) по підготовці соціальних працівників.
2. Визначте суть і основні принципи діагностичної школи в соціальній роботі, розроблені її засновницею М. Ричмонд.
3. Проаналізуйте визначення предмета соціальної роботи з точки зору її зв'язку з психологією.
4. Обґрунтуйте необхідність психологічної складової в системі соціальної роботи і розкрийте її основний зміст.
5. Які основні функції психології соціальної роботи.
6. Назвіть основні поняття психології соціальної роботи і розкрийте їх зв'язок.
7. Роз'ясніть сенс понять "адаптація", "компенсація", "дизадаптація" і "псевдоадаптація".
8. Назвіть основні принципи реабілітації і розкрийте їх психологічний зміст в умовах клінічно-го стаціонару і санаторно-курортних установах.
9. Вкажіть основні концепції в психології, що є безпосередньою методологічною основою психологічної практики соціальної роботи.
10. Розкрийте особливості розуміння особи у вченні У. Джеймса. у чому значення цієї концепції для психологічної практики соціальної роботи
11. Розкрийте основний зміст вчення Р. Кеттела про особу. Яке значення його концепції в практиці соціальної роботи?
12. Обґрунтуйте роль концепцій типології особи в психологічній практиці соц.роботи. Вкажіть підстави класифікації вчення про типологію особи.
13. Розкрийте зміст і вкажіть підстави типології особи І.П. Павлова.
14. Проаналізуйте співвідношення базисних вимірів особи з типами темпераменту і спрямованості (екстра - інтроверсії) в концепції Г. Айзенка.
15. Вкажіть, хто з названих нижче психологів є автором типології особи, у який виділяються 2 базові групи людей - екстернали та інтернали.
16. У чому суть типології людини на тип А і тип В?
17. Що таке психотехнології? Їхня загальна характеристика у соціальній роботі.
18. Розкрийте основний зміст особових опитувачів, розроблених Г. Айзенком.
19. Сформулюйте основні принципи соціально-психологічної роботи з окремими групами населення і професійними контингентами.
20. Назвіть і охарактеризуйте основні функції соціальних працівників в роботі з підлітками, літніми і інвалідами. Виділіть серед них функції соціально-організаційного і соціально-психологічного характеру.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль									Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		60	100
10	10	10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Наочні підручники та учбові посібники.
2. Лекційний матеріал.
3. Демонстраційні засоби (плакати, об'ємні муляжі, слайди та відеофільми).

15. Перелік рекомендованої навчальної літератури

Основна

- Авермат Едди Ван Социальное влияние в малых группах // Перспективы социальной психологии. М.: Эксмо, 2001. - С. 504-544.
- Анцыферова Л.И. Психология повседневности: жизненный мир личности и техники ее бытия // Развитие личности и проблемы геронтопсихологии. – М.: Институт психологии РАН, 2004.- С. 328-350.
- Богомолова Н.И., Донцов А.И., Фоломеева Т.В. Психология больших социальных групп: новые судьбы, новые подходы // Социальная психология в современном мире. – М.: Аспект Пресс, 2002.- С.132-148.
- Бодалев А.А. Акме – эффект личностного осуществления в процессе социализации и индиви-дуализации взрослого человека // Мир психологии. 1998. №1. - С. 59-66.
- Буунк Брем П. Аффiliation, аттракция и близкие отношения // Перспективы социальной пси-хологии. – М.: Эксмо, 2009.- С.372-394.
- Бэрон Р., Бирн Д., Джонсон Б. Применение социально-психологических знаний в сферах пра-ва, работы, здоровья // Социальная психология. Ключевые идеи. – СПб.: Питер, 2003. Гл.11.
- Клюйкова-Цобенко. Архетипні вмісти індивідуального міфу сучасного чоловіка// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: Зб.наук. праць – Київ. Нац. ун-т. Т.Шевченка. – К.: Логос, 2011.
- Петровская Л.А. Гуманистический аспект психологической помощи // Социальная психология в современном мире. – М.: Аспект Пресс, 2002. -С.323-333.
- Псядло Э.М. Кабинет психологической разгрузки. Методическое пособие. – Одесса: ВМВ, 2010.- 80 с.

Додаткова

- Бэрон Р., Керр М., Миллер Н. Социальная психология групп: процессы, решения, действия. – СПб: Питер, 2003. - 171 с.
- Галасюк И.Н., Краснова О.В. и др. Психология социальной работы: Учебник. – М.: «Дашков и К», 2016. - 304 с.
- Кандыбович С.Л. и др. Когнитивные технологии эшелонированной психологической помощи. – М.: Альтекс, 2011. - 130 с.
- Карцева Л.В. Психология и педагогика социальной работы с семьей: Учебное пособие – М.: «Дашков и К», 2013. - 224 с.
- Основы социально-психологической теории / Под ред. Бодалева А.А., Сухова А.Н. – М.: Меж-дунар. пед. акад., 1995.-
- Псядло Э.М. Темперамент и характер в истории медицины и психологии: Учебно-справочное пособие. 3-е изд. доп. – Одесса: ВМВ, 2012. - 320 с.
- Руденко А.М., Самыгин С.И. Психология социальной работы: Учебное пособие – М.: «Дашков и К», 2016. - 268 с.
- Сафонова Л.В. Психология социальной работы: Учебник – М.: ИЦ Академия, 2012. - 256 с.
- Фирсов М.В., Шапиро Б.Ю. Психология социальной работы: содержание и методы психосо-циальной практики: Учебное пособие. – М.: Юрайт, 2013. - 390 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. https://avtor24.ru/spravochniki/psihologiya/anatomiya_cns_dlya_psihologov/.
2. livelib.ru: <https://www.livelib.ru/book/1001177902/about-fiziologiya-tsentralnoj-nervnoj-sistemy-i-sensornyh-sistem-hrestomatiya-tatyana-rossolimo-leonid-rybalov-irina-moskvinarhanova>.